

Установа адукацыі
“Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Першы прарэктар

УА “Беларускі дзяржаўны

ўніверсітэт культуры і мастацтваў”

Ю.П. Бондар

“ _____ ” _____ 2012 г.

**ВУЧЭБНАЯ ПРАГРАМА ПА ДЫСЦЫПЛІНЕ
“ Тэхнічныя сродкі і навейшыя тэхналогіі свята ”**

**Спецыяльнасць “ Рэжысура свят ” (па напрамках) Напрамак
спецыяльнасці 1-17 01 05-01 Рэжысура свят (народныя).**

абрадаў і

СКЛАДАЛЬНІК:

загадчык кафедры рэжысуры

свят БДУ культуры і мастацтваў,
прафесар,

кандыдат гістарычных навук

П.А. Гуд

Зацверджана на пасяджэнні кафедры рэжысуры абрадаў і свят 28. 08. 2012
г., пратакол № 1

МІНСК - 2012

РЭЦЭНЗЕНТЫ :

Бузук Р.І., загадчык кафедры “Тэатральная творчасць” установы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”,
дацэнт, кандыдат мастацтвазнаўства;

Мішчанчук У.А., прафесар установы адукацыі “Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў”, заслужаны артыст Рэспублікі Беларусь,

Рэкамендавана да зацвярджэння:

кафедрай рэжысуры абрадаў і свят установы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”
(пратакол № 1 ад 28.09 — 2012 г.);

прэзідыумам навукова-метадычнага савета ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў” (пратакол № ад 2012 г.)

Адказы за рэдакцыю Гуд П.А.

Адказы за выпуск

Уводзіны

У сучасных святах, шоў-індустрыі вялікая ўвага надаецца неардынарным тэхнічным сродкам і спосабам тэхнічнага афармлення відовішчных мерапрыемстваў. Выбар тэхнічных сродкаў на сённяшні дзень вельмі шырокі:

сцэнічныя модульныя канструкцыі, падлогавыя пакрыцці, піратэхніка, светлатэхніка, светладыёдныя экраны, гукаўзмацняльныя ўстройства, лазеры, аэрадызайн, відэапраекцыі і інш., якія выкарыстоўваюцца як на адкрытых

пляцоўках, так і ў памяшканнях.

Тэхналагічнасць стала асноўнай асаблівасцю сучасных пастановак. Пачынаючы з Аўстраліі, здзіўляючы ў Афінах (лазерная анімацыя на вадзе і дым) і Турыне (рюкзак-ракета, аэратруба, праекцыі на лёд і да т.п.) свайго апагея гэта дасягло на пекінскай Алімпіядзе (сумяшчоная сістэма праекцыйных экранаў па перыметру казырка стадыёна, гнуткія светладыёдныя рашэнні ў алімпійскіх кольцах, панелі ў LED сферы і да т.п.). Сёння менавіта тэхнічныя сродкі, з'яўляючыся адной з фарб у палітры рэжысёра сучаснай культуры, дапамагаюць яму ствараць атмасферу узнясення над паўсядзённым жыццём, даючы магчымасць акумуляваць увагу глядачоў, абуджаючы ў іх станоўчыя эмоцыі, спрыяючы актыўнаму ўспрымання мастацкай задумы.

Такое актыўнае ўкараненне тэхналогій у сістэму сучасных шоў патрабуе ад рэжысёра ўсё большай вынаходлівасці і выдумкі. Імклівае развіццё прадукцыі тэлебачання, звязанай з камп'ютэрнымі тэхналогіямі, дазваляючымі зрабіць па сапраўднаму забаўляльнымі, часам фантастычныя выявы на экране, поўная даступнасць да гэтага людзей ўсіх узростаў і кантынентаў, прад'яўляе павышаныя патрабаванні да рэжысёра дадзенага профіля, прымушаюць яго дасканальна разбірацца не толькі ў творчых і арганізацыйных аспектах, але і валодаць ведамі сучасных тэхналогій, для граматычнага спалучэння іх з традыцыйнымі выразнымі сродкамі.

Аднак пры агульнай распрацаванасці праблемы тэхнічнага абсталявання, пры ўсёй шырыні іх ужывання, класіфікацыя і тыпалогія тэхнічных сродкаў належным чынам не адлюстравана ў прафесійнай літаратуры. Малая дасведчанасць рэжысёраў аб арсенале сучасных тэхнічных сродкаў вядзе, як

правіла, да мінімальнага іх выкарыстання. У выніку, не рэалізуецца ўвесь патэнцыял эстэтычнага і педагагічнага ўплыву свята на аўдыторыю. Неабходнасць навізны і крэатыўнага падыходу ў выбары метадаў уздзеяння на гледача патрабуе больш дасканаллага вывучэння, асэнсавання і ўжывання тэхнічных сродкаў у сучаснай структуры свята.

Такім чынам ўкараненне ў сучасную святочную культуру навейшых тэхнічных сродкаў і сучасных тэхналогій свята з'яўляецца актуальным і сацыяльна значным.

Вучэбная дысцыпліна “Тэхнічныя сродкі і сучасныя тэхналогіі свята” прадугледжвае выкладанне тэхнічных аспектаў увасаблення свята з улікам тэарэтычных дасягненняў айчыннай і замежнай рэжысуры пры выкарыстанні значнага навукова-метадычнага матэрыялу: манаграфій, навукова-папулярных прац, метадычных дапаможнікаў і асобных публікацый па асобных праблемах тэхнічнага ўвасаблення свята. Засваенне дысцыпліны “Тэхнічныя сродкі і навейшыя тэхналогіі свята” абавязваецца на веды, уменні і навыкі студэнтаў, атрыманыя пры вывучэнні курсаў “Рэжысура свят”, “Гісторыя свят”, “Асновы драматургіі і сцэнарнае майстэрства”, “Мастацка-дэкаратыўнае вырашэнне свята”, “Тэхналогія стварэння свята”, “Піратэхніка ў свяце”.

Выкладанне дысцыпліны дазваляе ў поўнай меры рэалізаваць міжпрадметныя сувязі, сфарміраваць у студэнтаў глыбокія веды і практычныя навыкі, знайсці шляхі вырашэння тэхнічных праблем увасаблення святочных дзей.

Асноўная *мэта* дысцыпліны “Тэхнічныя сродкі і навейшыя тэхналогіі свята” - раскрыццё творчых магчымасцей сучасных тэхнічных сродкаў пры ўвасабленні святочных дзей, сістэматызацыя звестак аб выкарыстанні сучасных тэхнічных сродкаў, як адной з форм рашэння мастацкага вобраза свята.

Мэтавая накіраванасць дысцыпліны абумоўлівае вырашэнне наступных *задач*:

- Разгледзець генезіс тэхнічных сродкаў і іх развіццё на розных гістарычных этапах;
- Прааналізаваць сучасныя піратэхнічныя, гукавыя, светлавыя сродкі, аэрадызайн, спецэфекты, тэхнічныя сродкі святаў на вадзе як спосабы вобразнага рашэння свята.
- Прасачыць тэхналогію вырабу сучасных тэхнічных сродкаў;

- Вывучыць арганізацыю розных тэхнічных кампанентаў як асобных відаў святочнай дзейнасці;
- Фарміраваць мастацкую свядомасць будучых спецыялістаў-рэжысераў свята.

У выніку вывучэння дысцыпліны “ Тэхнічныя сродкі і сучасныя тэхналогіі свята” студэнт павінен ведаць:

- Гісторыю развіцця тэхнічных сродкаў;
- Структуру сучасных гукавых, светлавых сродкаў, аэрадызайна, спецэфектаў;
- Спецыфіку рознажанравых тэхсродкаў і сучасных тэхналогій свята;
- Тэхналогію распрацоўкі сучасных тэхнічных сродкаў;
- Традыцыі і навацыі ў тэхнічнай арганізацыі свят, новыя напрамкі развіцця сучасных тэхналогій святочнай культуры Беларусі;
- Методыку работы з творчымі, гаспадарчымі, арганізацыйнымі і фінансавымі структурамі, якія ўдзельнічаюць у арганізацыі і ўвасабленні тэхнічных сродкаў.

павінен умець:

- валодаць практычнымі навыкамі прымянення разнастайных тэхнічных сродкаў мастацкай выразнасці ў працэсе стварэння святочных форм;
- умець рэалізаваць сваю мастацкую задуму і арганізаваць мастацка-творчы працэс па ўкараненні розных сучасных тэхналогій свята;
- прымяняць тэхнічныя сродкі для выканання сцэнічных задач рознага характару і ступені складанасці;
- дэманстраваць упэўненасць у валоданні рэжысёрска-пастановачнай тэхналогіі;
- праводзіць кансультацыі са знаўцамі ў галіне навукі і тэхнікі, спецыялістамі па спецэфектах;
- дэманстраваць разуменне таго, як тэхнічныя сродкі і навейшыя тэхналогіі свята звязана з іншымі відамі мастацтва;
- выкладаць тэхнічныя сродкі і навейшыя тэхналогіі свята ў адукацыйных цэнтрах вышэйшай і сярэдняй прафесійнай адукацыі, а

- таксама ў рамках адукацыйных праграм павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі спецыялістаў дадзенага накірунку;
- здзяйсняць сувязь з творчымі, гаспадарчымі, арганізацыйнымі і фінансавымі структурамі, якія ўдзельнічаюць у падрыхтоўцы свята;
- ажыццяўляць кантроль усіх відаў работ па арганізацыі і ўвасабленні тэхнічных сродкаў свята;
- карыстацца навуковай, метадычнай і даведачнай літаратурай па пытаннях тэхнічнай арганізацыі свята, прафесійнымі паняццямі і тэрміналогіяй.

Для больш глыбокага засваення матэрыялу акрамя аўдыторных заняткаў праграма прадугледжвае самастойную работу студэнтаў: наведванне свят ў закрытых памяшканнях і на вольным паветры з мэтай азнаямлення дзеяння розных тэхнічных сродкаў, назірання сучасных тэхналогій тэхнічнага дзеяння, а таксама непасрэдны ўдзел у арганізацыі і правядзенні тэхнічных аспектаў святочных дзей разнатэматычнай і разнажанравай накіраванасці.

Сярод актыўных тэхналогій работы са студэнтамі неабходна вылучыць:

- дыскусійныя метады (групавыя дыскусіі, мадэліраванне практычных сітуацый, аналіз сітуацый з практыкі і інш.);
- сенсітыўны трэнінг (трэніроўка самапазнання, рэгуляванне эмацыянальных адносін да сябе і калег);
- гульнявыя метады (імітацыйны, дзелавыя, ролевыя гульні, “генерацыя ідэй” і інш.)
- візуальныя метады (метады ілюстрацыі, дэманстрацыі, відэаметад).

Дысцыпліна “ Тэхнічныя сродкі і сучасныя тэхналогіі свята” мае тэарэтычную і практычную накіраванасць, прадугледжвае вывучэнне спецыфікі розных метадык распрацоўкі і увасаблення сучасных тэхналогій свята. Усяго па дысцыпліне 70 гадзін, з іх 4 лекцыйных, 66 практычных.

ПРЫКЛАДНЫ ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН ПА ДЫСЦЫПЛІНЕ “ Тэхнічныя сродкі і сучасныя тэхналогіі свята”

Раздзелы і тэмы		Ле
Уводзіны		2
Тэма 1. Вытокі тэхнічных сродкаў у святочных дзях і гісторыя іх развіцця		2

Тэма 2. Светлавья сродкі.

Тэма 3. Гук

Тэма 4. Тэхнічныя сродкі свят на вадзе.

Тэма 5. Піратэхніка

Тэма 6. Спецэфекты

Тэма 7. Аэрадызайн

Тэма 8. Лазерная анімацыя

Тэма 9. Буйнамаштабныя лялькі.

Тэма 10. Аб'ёмныя перасоўныя ўстаноўкі.

Тэма 11. Аўтамотасродкі свята

Разам

Змест курса

Уводзіны

Мэта і задачы курса. Паняцце “Тэхнічныя сродкі і навейшыя тэхналогіі свята” ў навуковай і метадычнай літаратуры літаратуры, іх месца ў святочным жыцці грамадства. Агульныя і адметныя рысы асобных відаў тэхнічных сродкаў свята; піратэхніка, светлавая сродкі, гук, спецэфекты, аэрадызайн, мультымедыйнае шоў, механічныя і надзмяныя лялькі, лазерная анімацыя і інш. Творчыя, тэхнічныя і арганізацыйныя праблемы распрацоўкі і ўвасаблення тэхнічных сродкаў і навейшых тэхналогій ў структуру сучаснага свята.

Тэма 1. Вытокі тэхнічных сродкаў у святочных дзях і гісторыя іх развіцця

Генезіс тэхнічных сродкаў у святочных дзях, іх класіфікацыя. Тэхнічныя сродкі ў святах Сярэднявечча. Вобразнае рашэнне свят новага часу праз тэхнічныя сродкі. Тэхнічныя сродкі ў вобразнай сістэме святаў СССР і ў сучасных святах народаў свету.

ПРАКТЫЧНЫЯ ЗАНЯТКІ.

На практычных занятках студэнты здзяйсняюць знаёмства з сучаснымі тэхнічнымі сродкамі і навейшымі тэхналогіямі свята, падрыхтоўваюць апісанні тэхналогіі вырабу тэхнічных сродкаў і іх чарцяжы; занатоўваюць мастацка-дэкаратыўнае афармленне асобных тэхсродкаў; падрыхтоўваюць музычную і светлавую партытуры пры дзеянні тэхсродкаў; распрацоўваюць этапы вырабу тэхспродкаў для абмеркавання на практычных занятках; знаёмяцца з работай мастацка-пастановачных груп канцэртных залаў, міжнародных, рэспубліканскіх, абласных і гарадскіх фестываляў, свят, прадстаўленняў; праглядаюць і аналізуюць эскізы, малюнкі, слайды і кіна-відэамаатэрыялы з запісамі дзеяння тэхсродкаў і ўвасаблення навейшых тэхналогій свята для розных узроставак катэгорый насельніцтва, вывучаюць рэжысёрскія практы тэхнічных дзей свята, распрацаваныя прафесійнымі рэжысёрамі і студэнтамі-дыпломнікамі.

Тэма 2 . Светлавяя сродкі.

Агонь і яго месца ў структуры свят. Вобразнае вырашэнне антычных святочных дзей пры дапамозе агня, факелаў, кастроў. Агонь як вобразна-сімвалічная дзея народных рытуалаў, абрадаў і свят каляндарнага цыкла, сярэднявечных містэрый і карнавалаў. Агонь як адзін са сродкаў выразнасці сучасных абрадаў, прадстаўленняў, відовішч, цырыманіяльных і гульнівых святочных дзей.

Тэатральныя асвятляльныя прыборы живога агню эпохі Адраджэння (плошкі, васковыя і сальныя свечкі, факелы) і Новага часу (рампа, светлавы купал на столі, верхняе святло, бакавое асвятленне), іх тэхнічныя і канструктыўныя асаблівасці, выразныя магчымасці.

Пражэктары 17-18 ст.ст. на аснове алейных лямп з плеценым цыліндрычным полым кнотам. Прыборы асвятлення 19 – 20 ст. на аснове газавага паліва і электраэнергіі.

Сучаснае статычнае і дынамічнае святло. Папяровыя і шклянныя каляровыя фільтры. Апорныя светлавяя канструкцыі - металічныя фермы, прызначаныя для мантажу на іх рознага светлавога абсталявання. Светлавяя пульта: аналагавыя і лічбавыя.

Сістэмы праецыравання малюнка на плоскасць. Прыборы на аснове галагенных (напальвання) і металагалагенных (газазарадных) лямп. Дапаможнае святло як камплект прыбораў пастановачнага асвятлення, прызначаны для стварэння разнастайных эфектаў: лазеры, праекцыйныя апараты, снегавыя, мыльныя машыны, светадыёдныя трубка, прыборы ўльтрафіялетавага выпраменьвання, страбаскопы і г. д.

Сучасныя асвятляльныя сродкі (прыборы, рэквізіт, тэхнічныя палучэнні), іх тэхнічныя асаблівасці і выразныя магчымасці;

- *Сцэнічныя* (сканер, страбаскоп, джокер, гармата сачыльнага святла, галава DMX, колорчэнджэр, галаграфія, светлавая заслона і інш.);

- *Фаер-шоў* (пай, фаер, веер і інш.)

- *Вулічныя* (зенітны пражэктар; дзюралайт; контурная электраілюмінацыя дамоў, мастоў і дрэў; светлавяя фантаны; бягучыя светлавяя радкі; светладынамічныя карціны; светлакінетычныя ўстройства; комплексы з кіна і відэаэкранамі і інш.).

- *Светлавы дождж* (светлавая заслона) - комплексная гірлянда з яркімі каляровымі светладыёдамі. Па прызначэнні светлавяя дажджы дзеляцца на 2 групы: не вільгаахоўныя (для інтэр'еру) і вільгаахоўныя (для вулічнага выкарыстання). Тэхнічныя і выразныя асаблівасці светладыёдных гірлянд : "фіксінг" - гірлянды з бесперапынным свячэннем і "чэйзінг" - гірлянды, якія працуюць у святлодынамічным рэжыме і камплектуюцца шматраграмным кантралёрам.

- Новае светавое рашэнне - *флуарысцэнтныя фарбы Glow Shop*, якія нябачны ў звычайным асвятленні, а загараюцца прыгожымі колерамі ва ўльтрафіялетавым святле.

- *Светладынамічныя канструкцыі (электрафеерверкі)* - дэкаратыўныя формы ў выглядзе феерверка, фантана, кветкі, пальмы, кола, прызначаныя для знадворнага выкарыстання, якія вылучаюцца сваёй эфектнай светладынамікай. Асноўны элемент светладынамічнай канструкцыі - электрычная светлавая частка, зробленая ў выглядзе шматпрамянёвага каркаса, на які мацуюцца трубка з дзюралайтам і рознакаляровыя яркія лампачкі. Кантралёр, які ўваходзіць ў склад канструкцыі, забяспечвае шматпраграмную светладынаміку.

Тэхнічныя асаблівасці надзіманых навагодніх фігур з унутраным падсвятленнем для вулічнага выкарыстання.

Тэма 3. Гук

Гук у свяце як выразны сродак. Акустычныя магчымасці амфітэатраў антычнасці і гукавыя прыборы антычных артыстаў. Фанаграф як першы тэхнічны прыбор для запісу і прайгравання гуку, яго канструктыўныя асаблівасці, выразныя магчымасці і недахопы (вынаходнік - французкі паэт і навуковец Шарль Кро (1842-1888) Трансляцыя гукавой перадачы і атрымання стэрэафанічнага эфекту пры дапамозе вугальных мікрафонаў (1881 г., вынаходнік - француз Клямент Адлер, сцэна Paris Opera). Грамафон як папярэднік сучаснага прайгравальніка з пласцінкамі), яго тэхнічныя асаблівасці, выразныя магчымасці і недахопы (1887 г., вынаходнік - нямецкі інжэнэр Эміль Берлінер). Гукавыя прыборы пачатку XX ст. (грамафон, пацефон).

Сучасныя канцэнтраваныя сістэмы агучвання і гукаўзмацнення. Разгрупаваныя сістэмы агучвання. Комплексныя сістэмы агучвання і гукаўзмацнення. Прыборы гуказапісваючай, гукаўзмацняльнай і гукааднаўляючай апаратуры, іх канструктыўныя і тэхнічныя характарыстыкі. Сучаснае аб'ёмнае стэрэафанічнае гукаўзнаўленне.

Мікшэрскія пульты, іх тэхнічныя асаблівасці і выразныя магчымасці. Магнітныя і лічбавыя спосабы запісу. Асаблівасці мантажа гукавой апаратуры ў свяце. Мікрафоны, іх выразныя магчымасці і асаблівасці работы. Методыка запісу фанаграм свята.

Канцэртны комплекс як набор гукатэхнічных сістэм, прыстасаваных для агучвання памяшканняў і прасторы падчас канцэртных выступленняў.

Функцыянальныя элементы канцэртнага комплексу: мікрафоны і кабелі;

уваходныя каналы мікшэрнага пульта; выхадныя каналы мікшэрнай кансолі; узмацніцелі магутнасці, выпраменьваючыя акустычныя сістэмы. Маніторная сістэма.

Вызначэнне узроўню гукавога ціску для кожнай гукавой зоны свята. Аптымальныя ўзроўні гукавога ціску ў закрытым памяшканні, на вольным паветры (ва ўмовах стадыёна, плошчы), а таксама для атрымання музычнага фону на ўсёй агульнай тэрыторыі парка, зоны адпачынку.

Дарожная радыётрансляцыйная станцыя і яе работа на свяце ў экстрэмальных умовах ў самастойным рэжыме агучвання. Асаблівасці мантажу рэжысёрскага гукавога пульта на свяце.

Тэма 4. Тэхнічныя сродкі святаў на вадзе

Тэхнічныя сродкі старажытнарымскіх наўмахій (марскі бой) – караблі, агонь, гладыатарскія баявыя прылады).

Вадзяныя пантамімы сярэднявечча. Тэхналогія вырабу вогненага вулкана феерверачнага спектакля Беларусі XVIII ст. ў г.Шклове.

Сучасныя сцэны на вадзяной паверхні пры дапамозе плавучых сродкаў (баржа, цеплаход – Пінск), плот-сцэна, які рухаецца па рацэ (Гомель), або сцэнічных пляцовак у форме гітары (Грушаўскі фестываль бардаўскай песні на Волзе), лебедзя (Масква), цымбал (Нясвіж) і інш.

Тэхнічныя пытанні выкарыстання ў беларускіх святах на вадзе сламістаў, пажарнікаў, спартсменаў-воднікаў, тэатралізаваных катамаранаў.

Вадзяная заслона як выразны сродак свята. Методыка ўвасаблення вадзяных заслон на мастах рэчак ці берагах азёр і стаўкоў сродкамі пажарных машых або вялікай канструкцыі карыта. Віды вадзяных экранаў: 1. Вадзяная заслона (water curtain) - вада падаецца ў полюю форму басейна праз сістэму фарсунак;

2. Вадзяны пагружны экран (water screen) - вада распыляецца не зверху ўніз, а знізу ўверх і ў бакі з дапамогай магутнай пагружнай помпы і адмысловага дыскавага сопла.

Вогнена-вадзяныя заслоны.

Дынамічныя і статычныя светлавыя праэкцыі на вадзяных заслонах (каляровае святло праэкцтараў і сканераў, слайды, відэапраэкцыі).

Арганізацыя вадзяных фантанаў і фантаных кампазіцый пажарнымі аўтамабілямі або пажарнымі кацерамі.

Гарызантальныя светлавыя і відэапраэкцыі на вадзяной паверхні.

Выраб плавучых сродкаў у форме рыб, кітоў, матылькоў, кветак і да т.п. Мастацкае упрыгожванне плавучых сродкаў свята (лодкі, баржы, кацеры, яхты і інш.) сродкамі ілюмінацыі, кінетычнага экрана, факелаў і інш.

Распрацоўка і дэманстрацыя на вадзе на аўтамабільных шынах “кветак”, вогненых і піратэхнічных вырабаў, ілюмінаваных лічбаў.

Выкарыстанне піратэхнічных фантанаў (дукеры, квакеры) асобна або ў мастацкіх кампазіцыях на вадзяной паверхні, іх выразныя магчымасці, канструктыўныя асаблівасці і метадыка ўжывання. Вадзяная пантаміма як асобнае дзеянне або як фрагмент, эпизод тэхнічных дзей тэатралізаванага прадстаўлення, воднапіратэхнічнага спектакля на рацэ, возеры і да т.п. ў час правядзення свята.

Тэма 5. Піратэхніка ў свяце.

Этымалогія назваў «феерверк», «піратэхніка». Вытокі феерверкаў.

Феерверачны вырабы ў святах сярэдневяковай Еўропы, новага часу і сучаснасці. Феерверачныя спектаклі Беларусі XVIII ст. ў г.Шклове і Нявіжы. Мастацкае вырашэнне святочных дзей сродкамі піратэхнікі. Тэхнічнае і вобразнае вырашэнне водна-піратэхнічных комплексаў, створаных на святах гарадоў Беларусі (Бабруйск, Воранава, Міёры). Выразныя піратэхнічныя сродкі гукапіратэхнічных спектакляў і святлогукапіратэхнічных прадстаўленняў. Тэхнічныя адметнасці новых форм святлодынамічных прадстаўленняў, пабудаваных на музычнай аснове (паветраныя піратэхнічныя шоў Беларусі і народаў сусвету). Класіфікацыйныя групы вырабаў: наземныя, вадзяныя феерверачныя вырабы; сярэднія, або паркавыя феерверачныя вырабы (сярэдні ўзровень); высотныя феерверачныя вырабы (верхні ўзровень); дробныя феерверачныя вырабы, прызначаныя для начынення буйных вырабаў; дапаможныя вырабы, якія выкарыстоўваюцца для перадачы вогненнага імпульсу да феерверачных вырабаў і іх частак. Тэхналогія вырабу і мантаж статычных і дынамічных піратэхнічных фігур. Вобразнае рашэнне святочных дзей пры дапамозе піратэхнікі ў спалучэнні з іншымі тэхнічнымі сродкамі - асвятляльная, праекцыйная і

лазерная апаратура.

Тэма 6 Спецэфекты

Спецэфекты і іх роля ў святочных дзеяннях. Класіфікацыя спецэфектаў. Выразныя магчымасці, канструктыўныя асаблівасці і спосабы дзеяння вырабаў розных груп спецэфектаў:

- *Дымавыя эфекты* (дымавая завеса, успышка, каляровыя дымавыя эфекты, сцэнічныя дымавыя эфекты – халодны і цяжкі дымы);
- *Пнеўмаэфекты* (пнеўмагармата для распылення канфэці, серпанціна а таксама падарункавых вырабаў: цукерак, кветак, цацак і інш.; надзмяныя кветкавыя гірлянды; пнеўмафігуры; пнеўмаробаты; надзмяныя канструкцыі; пнеўмафеерверкі - пнеўмаэфект "Канфэці з надпісам", эфект “ Полымя”, эфект “ Снег”, эфект “ Бурбалкавая вясёлка”, эфект “ Мігатлівы дождж”; пнеўмакасцюмы як самастойны кірунак у сучасных тэхналогіях індустрыі святаў;
- *Вогненыя эфекты* (успышка, пірафантаны, вогнепад і інш.);
- *Выбухова – гукавыя эфекты* (залпавая стральба або выбухі) і тэхнічныя асаблівасці іх выкарыстання;
- *Мыльныя бурбалкі* (машына спецэфектаў для выдзіманне вясёлкавага шара з мыльнай вадкасцю).

Тэма 7 Аэрадызайн

Аэрадызайн і яго месца ў святочных дзеях. Тэхналагічныя асаблівасці вырабу надзіманых шароў ў розныя часы: з нутра жывёл (кішкі, страўнік, мачавыя пузыры, плавальныя пузыры марскіх жывёл - VIII - I ст.ст. да н.э.); "шары", напоўненыя паветрам і ўпрыгожаныя малюнкамі (выкарыстоўваліся ў Рымскай імперыі ў абрадах ахвярапрынашэнняў, а таксама для святочнага ўбрання банкетных залаў); шары сярэднявечнай Еўропы, зробленыя з нутра жывёлі; паветраныя шары паўночных карэлаў (з XIII ст., напоўненыя магчыма метанам або балотным газам), на якіх перавозілі грузы, лёталі на паляванні.

Першыя гумовыя цацкі з паветраных шароў як прататыпы сучасных паветраных шароў (1835 г.). Адметныя тэхнічныя асаблівасці дырыжабляў 3 тыпаў: няцвёрдыя сістэмы (аэрастаты), паўцвёрдыя дырыжаблі і цвёрдыя, якія называлі цапелінамі

(аўтар - граф Цапелін,Германія, 1900 г.). Аэрастат як напоўнены цёплым паветрам мех і яго канструктыўныя асаблівасці (аўтары – браты Джозаф і Этьен Мангальф’е – Францыя, 1873 г.).

Аэрадызайн у святах ХХ – ХХ1 ст. Асаблівасці сучасных паветраных шароў з латакса, смалы дрэў, тонкай металічнай фальгі, з якіх вырабляюць разнаколерныя гірлянды, аркі, блазнаў, фігуры казачных персанажаў, вялізныя пано з віншавальнымі надпісамі, мастацкія кампазіцыі і панарамы, а таксама прадстаўляюць розную інфармацыю.

Тыпы сучасных пнеўмаканструкцый:

- надзіманыя (дзе паветра знаходзіцца ў зачыненай прасторы);
- паветрананорныя (пад тонкай абалонкай ствараецца ціск трохі больш атмасфернага);
- падтрымоўваемыя паветраным струменем (замкнёныя элементы, у якія нагнаеца паветра для апоры ўсёй сістэмы).

Латаксныя паветраныя шары, шары-гіганы, вырабленыя ў форме сэрцаў і розных фігур. Тэматычныя паветраныя шары. Тыпы латаксных шароў:

- пастэль (матавыя) - матавыя непразрыстыя шары неяркіх тонаў;
- крышталь (празрыстыя);
- металік - з металічным бляскам

Шары з фальгі. Мастацтва складання букетаў з паветраных шароў у форме кветак, зорак, сэрцаў, розных мастацкіх кампазіцый. Салюты з шароў. “ Хадзячы шар” як выразны сродак. Пнеўмаэстрада і яе канструктыўныя асаблівасці. Спосаб вырабу Аэрамэна - аэрадынамічнай танцуючай надзіманай фігуры або "танцуючага чалавека". Пнеўмагірлянда з кветак, жывёл, зорак, сняжынак і да т.п. як выразны сродак, яе тэхнічныя асаблівасці і выразныя магчымасці.

Канструктыўныя асаблівасці шароў для паветранай акрабатыкі

Сучасная паветраная тэхніка (парашуты, парапланы, верталёты, самалёты) і спосабы яе выкарыстання ў святочных дзеяннях Беларусі і замежжа.

Тэма 8 Лазерная анімацыя

Лазер як аптычны квантавы генератар (лазер), распрацаваны на аснове выкарыстання індукаваных пераходаў, генератараў кагерэнтнага выпраменьвання.

Прыборы лазершай сістэмы. Дымагенератары і генератары цяжкага дыму як сродак дасягнення найлепшага эфекту бачнасці промяняў светлавых прыбораў.

Спосабы ўжывання лазера ў мастацтве: дэманстрацыя галаграм, прымяненне лазерных устаноў на канцэртах, ў тэатралізаваных прадстаўленнях, святах. Лазернае шоу на святлорассейваючым асяроддзі (сцяна будынка, рэльеф мясцовасці, на адлюстроўваючым або на паўпразрастым экране). Класіфікацыя лазерных праектараў: шматколерныя і лазеры зялёнага святла, мадыфікацыі якіх адрозніваюцца па выходнай аптычнай магутнасці - RGB-лазеры з выходнай аптычнай магутнасцю 5-10 Вт (для невялікіх канцэртных залаў і вулічных пляцовак) і RGB-лазеры з аптычнай магутнасцю 10 Вт для вялікіх адкрытых і закрытых мерапрыемстваў, стадыённых мультымедыяных шоу;

Лазерныя эфекты як элемент светлага афармлення (прамянёвыя кампазіцыі, дыфракцыйныя карціны, разнастайныя "аб'ёмныя" малюнкi, якія ствараюць хвалі, тунэлі, вобразы і мноства іншых аб'ёмных кампазіцый у адпаведнасці з магчымасцямі сканіруючых прылад праекцыйнай сістэмы. Стылі лазернага шоу ("Лазерная графіка" (laser graphic show), "Аб'ёмнае лазернае шоу" (laser beam show) і "Змешанае лазернае шоу" (laser mix show)), іх адметныя тэхнічныя асаблівасці і выразныя магчымасці. Для *аб'ёмнага лазернага шоу* неабходна лёгкая задымленасць. Перамяшчаючыся ў прасторы, змяняючыся па колерах і форме, промні лазера ствараюць аб'ём. На адкрытай прасторы ролю дыму могуць выканаць дождж, снег, фантаны або водны кацер з пажарнымі гарматамі.

Тэма 9. Буйнамаштабныя лялькі.

Лялька як - традыцыйны выразны сродак святочнай культуры, фігура, створаная з неарганічных матэрыялаў, пры дапамозе якой выканаўцы ўвасабляюць жывую істоту. Традыцыйныя буйнамаштабныя лялькі ў беларускіх народных святах каляндарнага цыклу (Масленіца, Купалле), святах народаў свету, іх тэрытарыяльныя і мясцовыя адметнасці, тэхналогія вырабу. Сучасныя буйнамаштабныя лялькі народаў розных краін.

Класіфікацыя, выразныя магчымасці і тэхналагічныя асаблівасці буйнамаштабных лялек:

- Лялькі-сцэны на зямлі і вадзяной паверхні;
- Лялькі - персанажы Алімпійскіх гульняў, спартыўных і мастацкіх прадстаўленняў і відовішчаў на стадыёнах, у парках, лялечны, канцэртах;
- Буйнагабарытныя лялькі як персанаж эпизода сустрэчы гасцей свята, у аснове канструкцыі якой - шасці-васьмімятровы драўляны слуп (г.п. Воранава - 1989, аўтамабіль -2006);
- Буйнагабарытныя лялькі, змайстраваная на аснове аўтавышкі, якая падымаецца, апускаецца;
- Пнеўмалялькі - клоўны вышынёй з пяціпавярховы дом, аснова якіх - надзьмяныя геліям шары , а ступні ног - электракары, якімі кіруюць вадзіцелі (Масква, 2002);
- Тэматычныя карнавальныя лялькі на аснове грузавікоў, пажарных машын - " Змей-Гарыныч, " Вадзяны жук"- (Мінск, 1986), "Каралева кветак – Бразілія – 2005-2011 г.г. і інш. Тэхналогія падачы дыма з роту буйнамаштабнага трохгаловага змея.

На сучасных святах буйныя лялькі набываюць разнастайныя якасці: яны могуць тузацца, адкрываць рот, вярцець вачыма, рухаць вушамі і языком, надзімацца прама на вачах у глядачоў і, калі гэта неабходна, узрывацца, выкідваючы пры гэтым клубы дыму, дождж канфеці, серпанцін, прывітальныя лістоўкі.

Тэма 10. Аб'ёмныя перасоўныя ўстаноўкі.

Перасоўныя устаноўкі, іх месца і роля на святах антычнасці, у містэрыях і карнавалах сярэднявечча і Новага часу. Першыя перасоўныя ўстаноўкі-сцэны Беларусі, пабудаваныя па ініцыятыве гетмана Вялікага княства Літоўскага Міхася Казіміра Агінскага (г. Слонім, 18 ст.) - "Тэатр на шасці колах", які перамяшчаўся пры дапамозе чатырох пар валоў, і тэатр, які плаваў па рацэ Шчары і канале "Порт Агінскі".

Структура і выразныя магчымасці перасоўных устаноўак ХХ ст. у Савецкім Саюзе і краінах замежжа.

Сучасныя педжэнты як аб'ёмныя перасоўныя ўстаноўкі (трамваі, чыгуначныя платформы, павозкі, трактары, аўтамабілі, электракары, вела- і мотаплатформы,

баржы, цеплаходы і інш.), на якіх ўсталёўваюць сцэнічныя пляцоўкі, элементы мастацка-дэкаратыўнага афармлення, гукавое і (часам) светлавое абсталяванне. Педжэнты як частка святочнага, карнавальнага шэсця, маніфестацыі, дэманстрацыі або як галоўны мастацкі сродак самастойнай шырокамасштабнай тэатралізаванай дзеі. *Галоўны сэнсавы змест перасоўных пляцовак* - статычныя або дынамічныя пластычныя кампазіцыі, удзельнікі якіх пры дапамозе дэкарацый, касцюмаў, бутафорыі адлюстроўваюць пэўную тэму, увасабляюць пэўны эпизод прадстаўлення, святочнага шэсця. *Мастацкія сродкі педжэнта*: тэхнічнае абсталяванне, дэкарацыі, бутафорыя. *Тэхнічныя асаблівасці*: скорасць руху, габарыты, максімальная грузапад'ёмнасць, тып рухавіка і г.д.), тэхніка бяспекі. *Спосабы руху*: з дапамогай фізічнай моцы ўдзельнікаў свята, жывёлы, ці з дапамогай шматсільнага цягача. Дэкарыраванне кожнай святочнай платформы індывідуальна, з пункту гледжання мастацкай ідэі, ажыццяўляецца згодна прадстаўленых эскізаў. Для стварэння аб'ёмных дэкарацый могуць быць выкарыстаны металаканструкцыі, дэкарыраваныя разнастайным матэрыялам: тканінай, полікарбанатам, фібергласам, мантажнай пенай і г.д.

Тэма 11. Аўтамотасродкі свята

Аўтамотасродкі XX ст. як выразны сродак цырыманіяльных дзей, тэатралізаваных шэсцяў, прадстаўленняў. Тэхналогія арганізацыі паказальных выступленняў спартсменаў-мотацыклістаў на стадыене, плошчы.

Сучаснае экстрэмальнае моташоў як прадстаўленне, пабудаванае на нумарах, дзеях, якія выходзяць за рамкі звычайнага і ўяўляюць надзвычайную ступень майстэрства. Віды экстрэмальнага шоў – (мотафрыстайл, стантрайдынг, бігфутшоў і г.д.). *Мотафрыстайл* - скачкі з акрабатычнымі элементамі, якія здзяйсняюць з трамплінаў, выконваючы ў палёце розныя трукі; *стантрайдынг* - трукавая язда на спартыўных матацыклах. Асноўныя трукі: язда на заднім, пярэднім коле, спальванне гуммы; *бігфут* – аўтамабіль для экстрэмальнага шоў. Уяўляе кузаў пікапа з вялікімі коламі. Асноўныя нумары з аўтамабілямі - прыжкі праз легкавыя

машины, гонкі.

Тэхналогія падрыхтоўкі сцэнічных пляцовак і мотасродкаў для экстрэмальнага шоў. Сучасныя аўташоў і фестывалі народаў свету.

Літаратура асноўная

1. Авакумова Е. Да будзет свет!// Праздник №10, 2003., С. 9-10
2. Бердышев С.Н. Открытия и изобретения, которые должен знать современный человек. – М.: РИПОЛ КЛАССИК, 2002. – 384 с. – (Популярная библиотека самообразования)
3. Бертаносян С.Г., Тысяча и одно чудо света: в 2 ч. Ч. 1. Музыка форм и линий. – Мн.: Асар; СПб.: Эрудит, 2001. – 208 с.
4. Битус А. Шоу под открытым небом // Праздник №4, 2005., С. 33
5. Битус А. Экстрим шоу-индустрии // Праздник №8, 2004., С. 6-7
6. Вейценфельд А. , Лукин А. Ревербераторы и процессоры эффектов // Звукорежиссер, 2007.
7. Виноградов В., Агеев С. Знаменательные события в истории звукозаписи // Шоу-мастер, №3, 1998, С. 64-68
8. Козюренко Ю. Соло на микшере: искусство звукорежиссуры // Stereo&Video N12 1996 г.
9. Воздушный шарик в датах и событиях // Праздник, №9, 2005, С. 2-3
10. Галлеев М.Б. «Son et Lumiere» под открытым небом // Империя света №20, 2006, С.56-60
11. Гонокова А. Водная феерия в центре столицы // Экспресс новости 08.09.2006

12. Гуд П.А. Мастацтва феерверкаў.- Мн.: ООО “Мэджік Бук”, 2007., 100 с.
13. Гуд П.А. Тэхналогія стварэння свята // Гуд П.А.- Мн., БДУКіМ, 2008-
14. Декорирование светом // <http://www.svetmarket.ru/>
15. История аэростатов и дирижаблей // <http://www.aerocreatiiv.ru/>
16. История развития воздушного мира / <http://www.Shar-grad.ru/>
17. Кондаков В. Светопредставление// Праздник № 12, 2006., С. 28-29
18. Лазерное шоу – как создать волшебство? Практические вопросы. Из интервью художника-программиста лазерной анимации Олеся Казанцевой и режиссера-постановщика лазерной сценографии Андрей Казанцева // <http://laserist.org/>
- 19.
20. Мельник А. Заметки об основах художественно-постановочного освещения // Империя света, №21., 2006., С. 40-44
21. Мельник А. Концертный свет // Империя света, №20, 2006., С.52-55.
22. Мультимедийное шоу // <http://www.piroimperia.ru/>
23. Пневматические конструкции // Праздник № 10, 2003, С. 34-35
24. Ходячие шары // <http://www.balloonsfactory.ru/>

Дадатковая

25. Новоселова О. Морская битва цветов // Праздник №2, 2004., С. 4-5
26. Облезова Г. Воздушные шары – это радость! // Праздник №9, 2005., С.13
27. Огненное чудо-зрелище. // Журнал Праздник., № 8., – 2006., С. 5
Островский В.
29. Тимофеев А., Орликов Д. Будущее за мультимедийным шоу // Интернет-журнал “Музыка для всех” 29 марта 2006 г.
30. Тихонов А., 100 лет российской звукорежиссуре // Звукорежиссер, №1, 2002., С. 62-68
31. Старцев А. Использование эквалайзеров //Звукорежиссер, 2007
32. Фолманис А. Свет «по случаю» // Иллюминатор, №6, 2007, С. 92-93
33. Черняк Ю.М. Образный строй праздника и зрелища: Монография / Ю.М. Черняк – Мн.: УП «Технопринт», 2003. – 213 с.

РЭЦЭНЗІЯ

на вучэбную праграму “Тэхнічныя сродкі і навейшыя тэхналогіі свята” для студэнтаў спецыяльнасці 1-17105 “Рэжысура свят” (па напрамках). Напрамак спецыяльнасці 1-17105 “Рэжысура свят” (народная), распрацаваную прафесарам кафедры рэжысуры абрадаў і свят П.А. Гуд УА “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”

Дыцыпліна “Тэхнічныя сродкі і навейшыя тэхналогіі свята” займае важнае месца ў сістэме падрыхтоўкі спецыялістаў у галіне рэжысуры свят і накіравана на вывучэнне студэнтамі асобных творчых, матэрыяльна-тэхнічных і арганізацыйных аспектаў ўвасаблення свята. Выкладанне дыцыпліны “Тэхнічныя сродкі і навейшыя тэхналогіі свята” ставіць мэтай не толькі фарміраванне ў студэнта сістэмы ведаў і набыццё практычных навыкаў і уменияў па выкарыстанні тэхсродкаў у свяце, але і фарміраванне асобы студэнта як кіраўніка працэсам распрацоўкі і ўвасаблення разнастайных тэхнічных святочных дзей.

Выкладанне дыцыпліны, прапанаванае ў праграме - новы метадычны падыход, які дазваляе ў поўнай меры рэалізаваць міжпрадметныя сувязі, сфарміраваць ў студэнтаў глыбокія веды і практычныя навыкі, выпрацаваць у іх аб’ектыўныя падыходы і знайсці шляхі вырашэння тэхналагічных праблем падрыхтоўкі свята. Гэта садзейнічае развіццю ў студэнтаў сістэмнага ўспрыняцця арганізацыі творчага, матэрыяльна-тэхнічнага, арганізацыйнага вырашэння свята, што з’яўляецца надзвычай важным аспектам навучальнага працэсу.

Праграма вызначаецца прадуманай, лагічнай структурай. Аналіз тэматычнага плану і зместу тэм дазваляе гаварыць аб поўным раскрыцці важнейшых аспектаў выкладання цэлага комплексу праблем, звязаных выкарыстаннем светлавых, гукавых,

піратэхнічных сродкаў, спецэфектаў, лазера, буйнамаштабных лялек і інш.

Для больш глыбокага засваення матэрыялу акрамя аўдыторных заняткаў праграма прадугледжвае азнаямленне студэнтаў з рознымі тэхнічнымі сродкамі свята, тэхнікай і тэхналогіяй традыцыйных і нетрадыцыйных сцэнічных і вулічных святочных прыбораў, прагляд і аналіз эскізаў, чарцяжоў, малюнкаў святочных тэхнічных сродкаў, фота-відэаматэрыялаў з пункту гледжання вытворча-арганізацыйнага іх увасаблення.

Магістральны накірунак праграмы – распрацоўка тэхналогіі вырашэння вытворчых задач, а таксама кантроль за іх выкананнем.

Вучэбная праграма “Тэхналогія арганізацыі свята” адпавядае нарматыўным і метадычным дакументам Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, складзена на належным навукова-метадычным узроўні і можа быць рэкамендавана ў якасці вучэбнай для студэнтаў спецыяльнасці 1-17105 “Рэжысура свят” (па напрамках). Напрамак спецыяльнасці 1-17105 “Рэжысура свят” (народная).

Прафесар УА “Беларуская дзяржаўная
акадэмія мастацтваў”, заслужаны артыст
Рэспублікі Беларусь

У.А.

Мішчанчук

27.08.2012 г.

РЭЦЭНЗИЯ

на вучэбную праграму па дысцыпліне
“Тэхнічныя сродкі і сучасныя тэхналогіі свята”
для спецыяльнасці 1-17 01 05 “Рэжысура свят” (па напрамках)
Напрамак спецыяльнасці 1-17 01 05-01
“Рэжысура свят (народныя)”

У сучаснай святочнай культуры значнае месца займаюць неардынарныя тэхнічныя сродкі і спосабы тэхнічнага афармлення відовішчных мерапрыемстваў, якія выкарыстоўваюць як на адкрытых святочных пляцоўках, так і ў закрытых памяшканнях.

Вучэбная дысцыпліна “Тэхнічныя сродкі і сучасныя тэхналогіі свята”, распрацаваная кандыдатам гістарычных навук, прафесарам Гуд П.А. прадугледжвае выкладанне тэхнічных аспектаў увасаблення свята з улікам тэарэтычных дасягненняў айчынай і замежнай рэжысуры. Вучэбная праграма прапануемай дысцыпліны дазваляе ў поўнай меры рэалізаваць міжпрадметныя сувязі, сфарміраваць у студэнтаў глыбокія веды і практычныя навыкі, знайсці шляхі вырашэння тэхнічных праблем увасаблення святочных дзей.

Мэтай дысцыпліны аўтар вызначае раскрыццё выразных магчымасцей сучасных тэхнічных сродкаў пры ўвасабленні святочных дзей, сістэматызацыю звестак аб выкарыстанні сучасных тэхнічных сродкаў, як адной з форм вырашэння мастацкага вобраза свята. Задачами вучэбнай праграмы аўтар прапануе выяўленне генезіса тэхнічных сродкаў і іх развіццё на розных гістарычных этапах; аналіз сучасных піратэхнічных, гукавых, светлавых сродкаў, аэрадызайна, спецэфектаў, тэхнічных сродкаў на вадзе як спосабаў вобразнага рашэння свята; вывучэнне арганізацыі розных тэхнічных кампанентаў як асобных відаў святочнай дзейнасці; фарміраванне мастацкай свядомасці будучых спецыялістаў-рэжысераў.

Вучэбная праграма вызначаецца прадуманай, лагічнай структурай. Аналіз прыкладнага тэматычнага плана па дысцыпліне “Тэхнічныя сродкі і сучасныя тэхналогіі свята” сведчыць аб дастатковым раскрыцці важнейшых аспектаў вырашэння многіх праблем, звязаных з традыцыйнымі і сучанымі тэхнічнымі сродкамі і тэхналогіям іх арганізацыі. Разам з тым, вучэбная праграма прадугледжвае значны аб’ём самастойнай работы для азнаямлення студэнтаў з тэхнікай і тэхналогіям традыцыйных і нетрадыцыйных сцэнічных і вулічных прыбораў, прагляд і аналіз эскізаў, чарцяжоў, малюнкаў

святочных тэхнічных сродкаў, фота-відэамаатэрыялаў з пункту гледжання вытворча-арганізацыйнага іх увасаблення.

Вучэбная праграма, распрацаваная кандыдатам гістарычных навук, прафесарам Гуд П.А., адпавядае патрабаванням вышэйшай школы, складзена на належным навукова-метадычным узроўні і можа быць рэкамендавана ў якасці вучэбнай для студэнтаў спецыяльнасці 1-17105 “Рэжысура свят” (па напрамках). Напрамак спецыяльнасці 1-17105 “Рэжысура свят” (народная).

Загадчык кафедры “Тэатральная творчасць”
Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры
і мастацтваў, кандыдат мастацтвазнаўства,
дацэнт

Бузук Р.

I.

26.08.2012 г.